

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru no. 4517/15

Gülsime ÇAKICI ve diğerleri / Türkiye

Başkan

Julia Laffranque,

Yargıçlar

Işıl Karakaş,

Paul Lemmens,

Valeriu Grițco,

Ksenija Turković,

Stéphanie Mourou-Vikström,

Georges Ravarani

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı* Hasan Bakırcı'nın katılımıyla 7 Şubat 2017 tarihinde Daire halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm), 13 Ocak 2015 tarihli başvuruyu göz önünde bulundurarak, yapılan müzakereler neticesinde aşağıdaki kararı vermiştir:

© T.C. **Adalet Bakanlığı**, 2017. Bu gayri resmî çeviri, Adalet Bakanlığı, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, İnsan Hakları Daire Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, İnsan Hakları Daire Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

OLAYLAR

1. Başvuranlar Gülsime Çakıcı, Bünyamin Çakıcı, Hüsamettin Çakıcı ve Muhammed Ozan Çakıcı sırasıyla 1985, 2004, 1976 ve 2003 doğumlu olup, Diyarbakır'da ikamet etmektedirler. Mahkeme önünde Avukat S. Varol tarafından temsil edilmişlerdir.

2. Başvurunun kendine özgü koşulları, başvuranlar tarafından ifade edildiği şekilde, aşağıdaki gibi özetlenebilir.

3. Başvuran Bünyamin Çakıcı 14 Mart 2005 tarihinde ishal, kusma, ateş ve solunum yetersizliği semptomlarıyla Diyarbakır Çocuk Hastanesine getirilmiş; oradan da aynı gün, Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesinin ("Dicle Hastanesi") Yenidoğan Servisine sevk edilmiştir.

4. 1 Nisan 2005 tarihinde, ciddi septisemi ve çoklu organ yetmezliği teşhisi sonrasında ve yapılan müdahalelere rağmen, çocuğun tedavisinin perfüzyon yoluyla uygulanması amacıyla femoral damara kateter takılması neticesinde femoral arterde meydana gelen tromboza bağlı olarak gelişen kangren nedeniyle Bünyamin Çakıcı'nın sağ bacağına -dizden itibaren- ampute edilmesi gerekmiştir.

1. Ceza yargılaması

5. Başvuranlar belirtilmeyen bir tarihte, Bünyamin Çakıcı'nın bacağına kaybetmesinden sorumlu tuttukları sağlık personeli hakkında Diyarbakır Savcılığına ("savcılık") şikâyette bulunmuşlardır.

6. Savcılık 11 Nisan 2005 tarihinde görevsizlik kararı vererek dosyayı, sağlık personeli hakkında soruşturma başlatılmasının uygunluğu hakkında karar vermek için görevli olan Dicle Üniversitesi Rektörlüğüne göndermiştir.

7. Rektörlük 20 Temmuz 2005 tarihinde, suçlanan sağlık personeli hakkında soruşturma izni vermemiştir.

8. Danıştay 23 Kasım 2005 tarihinde, olay ve olguları destekleyen bilirkişi raporu bulunmaması nedeniyle bu kararı bozmuş ve dosyayı yeniden incelenmek üzere Rektörlüğe iletmıştır.

9. Hacettepe, Marmara, İstanbul Üniversiteleri ile Gülhane Askeri Tıp Akademisi öğretim üyeleri belirtilmeyen tarihlerde, Bünyamin Çakıcı'nın tedavisinde hata ya da ihmal bulunmadığı sonucuna varıldığı raporlar vermişlerdir. Öğretim üyeleri, Bünyamin Çakıcı'nın hastalığı dikkate alındığında, bacağına gelişen kangrenin bunun kaçınılmaz bir komplikasyonu olduğunu belirtmişlerdir.

10. Rektörlük 18 Ekim 2006 tarihinde yeniden, bu raporlara dayanarak, sağlık personeli hakkında soruşturma izni verilmemesi yönünde karar vermiştir.

11. Danıştay 13 Şubat 2007 tarihinde Rektörlüğün kararını onamıştır.

2. İdari uyumsuzluk

12. Başvuranlar 4 Mayıs 2005 tarihinde, bacağın ampüte edilmesinin yanlış teşhis ve tedaviden kaynaklandığından bahisle uğranılan zararın tazmini istemiyle Dicle Üniversitesi Rektörlüğüne ("Rektörlük") başvuru yapmışlardır.

13. Rektörlük 12 Mayıs 2005 tarihinde, başvuranların taleplerini reddetmiştir.

14. Başvuranlar 25 Mayıs 2005 tarihinde Diyarbakır İdare Mahkemesinde ("İdare Mahkemesi") tam yargı davası açmışlardır.

15. Başvuranlar 3 Ekim 2005 tarihinde, dava dilekçelerinin İdare Mahkemesi tarafından şekil bozukluğu nedeniyle reddedilmesi sonrasında davalarını yenilemişlerdir.

16. İdare Mahkemesi 20 Temmuz 2007 tarihli kararıyla, Adli Tıp Kurumundan bilirkişi raporu düzenlenmesini istemiştir.

17. Adli Tıp Kurumu 3. İhtisas Kurulu 3 Ekim 2007 tarihinde, bahse konu olayda doktorların müdahale sürecini ayrıntılı olarak anlatan ve oybirliğiyle, suçlanan şahıslara yüklenebilecek tıbbi hata bulunmadığı şeklinde rapor düzenlemiştir.

18. İdare Mahkemesi anılan raporu dikkate alarak, 26 Aralık 2007 tarihli karar ile başvuruların davasını reddetmiştir.

19. Başvurular, belirtilmeyen bir tarihte, Danıştay'da temyiz başvurusunda bulunmuşlardır.

20. Danıştay 30 Nisan 2012 tarihinde temyiz başvurusunu; 28 Mart 2012 tarihinde ise karar düzeltme talebini reddetmiştir.

3. Anayasal uyumsuzluk

21. Başvurular 22 Temmuz 2013 tarihinde Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunmuşlar ve idare mahkemeleri önündeki yargılamanın süresinden ve Bünyamin Çakıcı'nın bacağına ampute edilmesi nedeniyle yaşadıkları zararın tazmin edilmediğinden yakınmışlardır. Başvurular, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın yaşam hakkı ve kendi görevlileri nedeniyle idarenin sorumluluğu ile ilgili maddelerini ileri sürmüşlerdir.

22. Anayasa Mahkemesi 17 Kasım 2014 tarihli kararla, başvuruların makul süre gerekliliğine riayet edilmediğine ilişkin şikâyetini kabul etmiş; ancak bu bağlamda tazminat talebinde bulunmamış olmaları nedeniyle tazminat ödemesi yapılmamıştır. Anayasa Mahkemesi, başvuruların diğer şikâyetlerini yeterince gerekçelendirilmemiş oldukları gerekçesiyle reddetmiştir.

ŞİKÂYETLER

23. Başvurular, Sözleşme'nin 2. maddesine dayanarak, Bünyamin Çakıcı'yı "basit şikâyetler" olarak tanımladıkları semptomlar nedeniyle

hastaneye götürmüş olmalarına rağmen, olayda, Dicle Hastanesi doktorlarının, ilgilinin bacağının ampüte edilmesine yol açan ihmal ve hatası bulunduğunu ileri sürerek yakınlarının yaşam hakkının ihlâl edildiğinden yakınmaktadırlar.

24. Başvuranlar, Sözleşme'nin 6. maddesine dayanarak, mahkemeleri, doktorların ihmallerinden kaynaklandığından bahisle uğranılan zararı tazmin etmeyi kabul etmemekle suçlamakta ve ulusal yargı organları önündeki yargılamanın süresinden şikâyet etmektedirler.

25. Başvuranlar son olarak, Sözleşme'nin 8. maddesine dayanarak, açtıkları dava öncesinde olduğu gibi yargılama sırasında da ailelerinin çektiği sıkıntılardan yakınmaktadırlar.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

26. Başvuranlar öncelikle, Bünyamin Çakıcı'yı ciddi olmadığını iddia ettikleri semptomlar nedeniyle hastaneye götürmüş olmalarına rağmen, Dicle Hastanesi doktorlarının hatalarının, ilgilinin bacağının ampüte edilmesine neden olduğunu iddia etmektedirler. Başvuranlar ayrıca, yetkilileri, ihtilaf konusu ampütasyona yol açan işlemler nedeniyle maruz kaldıklarını düşündükleri maddi ve manevi zararları tazmin etmemekle suçlamaktadırlar. Başvuranlar son olarak, ailelerinin çektiği sıkıntılardan yakınmaktadırlar. Başvuranlar, Sözleşme'nin 2, 6 ve 8. maddelerini ileri sürmektedirler.

27. Mahkeme, kişilerin ruhsal ve fiziksel bütünlüğünün korunmasına bağlı sorunların Sözleşme'nin 8. maddesi alanına girdiğini ve 2. maddeyle tanınan yaşam hakkının kanunla korunmasına ilişkin ilkelerin 8. maddeden kaynaklanan fiziksel bütünlüğün ciddi ihlâllere karşı korunması açısından da geçerli olduğunu hatırlatmaktadır (*Trocellier/Fransa* (kabul edilebilirlik hakkında karar), no. 75725/01, AIHM 2006–XIV). Bu nedenle, olay ve

olguların hukuki nitelendirilmesi konusunda tek yetkili olan ve başvurular veya hükümetler tarafından bunlara atfedilen nitelendirmelere bağlı olmayan Mahkeme (*Tarakhel/İsviçre* [BD], no. 29217/12, § 55, AİHM 2014 (özetler)), aşağıda belirtilen gerekçelerden ötürü, diğer başvuruların -bu bağlamda- çektikleri sıkıntılarla ilgili olarak başkaca herhangi bir sorun ortaya çıkamayacağından, bu üç şikâyetin, Sözleşme'nin 8. maddesi kapsamında incelenmesinin uygun olduğu kanaatindedir.

28. Şikâyet edilen durumun niteliği dikkate alındığında, Mahkeme, somut olayda, ihtilaf konusu olayların, Bünyamin Çakıcı'nın tedavisinden sorumlu sağlık personelinin "tıbbi ihmalkârlıklarından" kaynaklandığı; zira bahse konu olayların, belli bir hastanın tedavisiyle ilgili olarak sağlık çalışanlarının yaptığı bir "değerlendirme hatası" ya da sağlık çalışanları arasında "koordinasyon eksikliği" gibi sorunlar kapsamında kaydedildiğini değerlendirmektedir (*Powell/Birleşik Krallık* (kabul edilebilirlik hakkında karar), no. 45305/99, AİHM 2000-V, *Calvelli ve Ciglio/İtalya* [BD], no. 32967/96, § 49, AİHM 2002-I, *Csiki/Romanya*, no. 11273/05, § 72, 5 Temmuz 2011 ve *Asiye Genç/Türkiye*, no. 24109/07, § 67 *in fine*, 27 Ocak 2015). Konuyla ilgili olarak, Mahkeme, Türk hukukunda, mevcut davadaki gibi bir durumda, başvurular tarafından tüketilmesi gereken yolun, söz konusu sağlık hizmetinin, kamu sektörüne bağlı olması nedeniyle, idari başvuru yolu olduğunu daha önce ifade etmiştir (*Karakoca/Türkiye* (kabul edilebilirlik hakkında karar), no. 46156/11, 21 Mayıs 2013 ve *Bilsen Tamer ve diğerleri/Türkiye* (kabul edilebilirlik hakkında karar), no. 60108/10, 26 Ağustos 2014).

29. Somut olayda, başvurular iki hukuk yolu kullanmışlardır: Ceza davasının yanı sıra İdareye karşı idari tazminat davası açmışlardır. Ceza davası, kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararlar sonuçlanmasına rağmen, başvurular, kendi görevlilerinden dolayı idarenin sorumluluğu bulunup bulunmadığı konusunda ve gerektiği takdirde, tazminat ödenmesine karar verilmesine imkân veren idari bir yargılamaya erişmişlerdir.

30. Mahkeme, İdare Mahkemesinin, başvuranın taleplerini reddetmek için öncelikle, suçlanan doktorlar hakkında, bahse konu doktorların, idareye sorumluluk yükleyecek nitelikte bir hata ya da ihmalleri bulunup bulunmadığının tespit edilmesi amacıyla açılan ceza davası kapsamında dosyaya konulan üniversitelerin raporlarına dayandığını gözlemlemektedir. İdare mahkemesi, ayrıca, aynı sorunlara çözüm bulmak amacıyla, Adli Tıp Kurumu 3. İhtisas Dairesinden talep ettiği rapora (yukarıda 17. paragraf) dayanmaktadır. Söz konusu raporların tamamında, olayda herhangi bir tıbbi hata bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

31. Mahkeme, bilirkişiler tarafından ulaşılan sonuçların doğruluğuyla ilgili olarak elinde bulunan tıbbi bilgilerden hareketle varsayımlarda bulunma görevinin kendisine ait olmadığını hatırlatarak (bk. diğer birçok karar arasında, *Tysiac/Polonya*, no. 5410/03, § 119, AİHM 2007-I ve *Yardımcı/Türkiye*, no. 25266/05, § 59, 5 Ocak 2010), somut olayda, bilirkişiler tarafından yapılan incelemeler sonrasında ayrıntılı raporlar verildiğini tespit etmektedir.

32. Mahkeme, bu konuyla ilgili olarak, 14 Mart 2005 tarihinde çocuk hastaneye yatırıldığında yapılan tetkiklerin sonuçları göz önüne alındığında, -başvuranların, semptomlarını "basit şikâyetler" olarak tanımladıkları hastalığının, ilgililerin ifade ettiklerinden çok daha ciddi olduğunun anlaşıldığını tespit etmektedir. Mahkeme, Bünyamin Çakıcı'nın durumunun ciddiyetiyle ilgili olarak doktorların klinik yargısını ya da doktorlar tarafından önerilen tedavinin uygunluğunu sorgulamanın görev alanına girmediğini (*Pak/Türkiye* (kabul edilebilirlik hakkında karar), no. 9855/02, 22 Ocak 2008 ve *Glass/Birleşik Krallık*, no. 61827/00, § 87, AİHM 2004-II); ancak tıbbi görüşlerin, yansız ve güvenilir bir dayanağa sahip olduğuna dair teminat verme görevi olduğunu tekrar etmekte (*H.L./Birleşik Krallık*, no. 45508/99, § 96, AİHM 2004-IX) ve başvuranlara tehlikeyi haber veren ishal, ateş ve kusmanın ötesinde, çocukta çoklu organ yetmezliği ve ciddi septisemi semptomları görüldüğünü kaydetmektedir.

Uygulanan tıbbi işlemler, bilhassa çocuğun tedavisinin perfüzyon yoluyla devam ettirilmesi amacıyla femoral damara bir kateter takılması, bu klinik tabloya çözüm bulmayı amaçlamaktaydı. Ancak, femoral arterde meydana gelen tromboz, kangrene neden olmuş; bu durum da doktorların, Bünyamin Çakıcı'nın bacağına ampute etmelerini gerektirmiştir (yukarıda 4. paragraf).

33. Mahkeme, yukarıda sıralanan hususları göz önünde bulundurarak, idare mahkemesinin yukarıda anılan koşullara ve tespitlere dayanan kararının keyfi olmadığı ve makul olduğu kanaatine varmaktadır. Üstelik söz konusu karar Danıştay tarafından onanmış ve sonrasında, davanın esasıyla ilgili şikâyetler ve bu uyuşmazlık sonucunda benimsenen çözüm, Anayasa Mahkemesine yapılan bireysel başvurunun konusunu teşkil etmiştir -Anayasa Mahkemesi, söz konusu şikâyetlerin yeterince gerekçelendirilmemiş oldukları gerekçesiyle reddetmiştir.- Bu nedenle Mahkeme, ulusal makamların, olay ve olgular ile sorumluların belirlenmesine ilişkin tespitlerinin ve vardıkları sonuçların yeniden sorgulanmasını gerektirecek herhangi bir neden görmemektedir.

34. Dolayısıyla, başvurunun bu kısmı açıkça dayanaktan yoksun olup, Sözleşme'nin 35. maddesinin 3 ve 4. fıkraları uyarınca reddedilmelidir.

35. Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrası kapsamında ifade edilen, ulusal yargı organları önündeki yargılamaların süresinin makul olmaması bağlamındaki şikâyetle ilgili olarak, Mahkeme, başvuranların aynı şikâyeti Anayasa Mahkemesine de sunduklarını ve bu mahkemenin, ilgililerin talepte bulunmamaları nedeniyle tazminat ödenmesine hükmetmediğini gözlemlemektedir (yukarıda 22. paragraf).

36. Bu nedenle Mahkeme, başvuranların bu bağlamda bir ihlâl nedeniyle mağdur oldukları iddiasında bulunamayacaklarını değerlendirmekte ve işbu şikâyetin de Sözleşme'nin 35. maddesinin 1 ve 4. fıkraları uyarınca kabul edilemez olduğu sonucuna varmaktadır.

Bu gerekçelerle, Mahkeme, oybirliğiyle,

Başvurunun kabul edilemez olduğuna *karar vermiştir*.

İşbu karar Fransızca dilinde tanzim edilerek, 9 Mart 2017 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Hasan Bakırcı
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Julia Laffranque
Başkan